

Preliminarno saopštenje
UDK: 811.163.44'373.21

Novica VUJOVIĆ (Podgorica)

Fakultet za crnogorski jezik i književnost – Cetinje
novica.vujovic@fcjk.me

TOPONIMI SELA *DULETIĆI* IZNAD BUDVE

U ovome radu donosimo fonetski i akcenatski lik 91 toponima budvanskoga sela *Dūletići*. Građu smo na terenu zapisali od informatora Nika Duletića (1946).

Ključne riječi: *Duletići, Budva, toponimi, crnogorska onomastika*

Selo *Duletići*, izdignuto pod masiv Lovćena, predstavlja šire zaleđe Budve. Okružuju ga sela *Podostrog, Mârkovići, Lâpčići* i *Pöbori*. Prirodnu mu granicu čine četiri brda: *Öblâ glavica* prema *Lapčićima*, *Gölijen* prema *Poborima*, *Ūrovica* prema selu *Podostrog* te brdo *Oströg* između *Duletića* i *Markovića*. Djelovi pašnjaka u ovim brdima tretirani su kao državno zemljište, komunica.

Mještani su oduvijek kao zaseoke razlikovali dvije cjeline – *Donje Kuće* i *Gornje Kuće*.

Istorijske prilike, opis geografskih i društvenih uslova u sivilu ovoga kamenog dekora, kako ga sam naziva, ponudio je Vlado Đ. Duletić u knjizi *Tragom prošlosti Duletića* iz 2015. godine. Pored ostaloga Duletić kaže: „Geomorfološku konfiguraciju starog sela karakterisale su strme padine sa uskim, teškom mukom, podzidanim terasastim njivama (džardinima, vrtačama i potkutnjicama) u koje se sabirala oskudna i posna zemlja. Ove tradicionalne bašte, sa beskrajnim suvomeđama, stepenasto su se nadovezivale jedna na drugu“ (Duletić, 2015: 55). Kroz odjeljke te knjige spomenuti su i važniji toponimi sela.

Prema našim saznanjima, međutim, bibliografskih jedinica s onomastičkom obradom toponima *Duletića* dosad u montenegristici nijesmo imali.¹ Ovaj mikrodijalekatski areal pripada skupini jugoistočnih crnogorskih govora (Čirgić, 2017).

¹ Sagovornik nam je potvrdio da je toponomastičku građu sela svojevremeno za potrebe diplomskoga rada prikupljala Sandra Rosandić, no dalja sudbina toga rada i eventualno njegovo publikovanje ostali su nam nepoznati. Dio toponima *Duletića* u svojim novinskim reportažama pobrojio je i pisac Božidar Proročić.

Saradniku na terenu i informatoru Niku Duletiću zahvaljujemo za brojne i dragocjene podatke o ispitivanome području.

Registar evidentiranih toponima:

Batršćevina – strmina, široki pojas zasađenog bagrema da zemlju ne odnosi erozija.

Bijelē trāve – ledine²

Bjelila – popločana zaravan; radila Austrija u drugoj polovini XIX v. da sprječči izlivanje potoka.

Bobovina – šumica i podno nje orani dio; loša zemlja bila, sijan bob.

Bostani Rādulovića – dio nekad obrađivan, prostor sa šumom, uglavnom sad veliki dubovi. Postor dijeljen u troje (gajena salata, raštan, blitva i luk).

Břdo – komunica

Brāićeva nřiva – ravna površina, nekad obrađivana. (Doseljenici su se prozvali Braići po plemenu iz kojega su došli.³)

Bręgovi – uzvišenja; između njih divlja travuljina i đerina.⁴

Bučē gŭvno – zaravan s nekoliko kuća.

Cřnī křš – tamni kamen i stijena

Crvēnā glavica – sva je bila od crvenice; odatle su uzimali materijal za tampon pri pravljenju objekata. Od rastinja samo *smrekva*, male smrečvice.

Ćūćića lāzina – podnožje Urovice, strana; blago pada ka Grblju.

Dolāc – ravna površina, malo spuštenija; najveći dolac u selu.

Dolāc od Vŭka Ūvova lāzinē – ravna površina; vezan uz lazinu, ispod lazine.

Dōnjē Kŭće – zaselak; kuće zbijene.

Dōnjī Lazīc – zaravan koja se orala.

Dragānjīća lāzina – ravna površina uz Velji do. Po svjedočanstvima ti Dragānjīci su živjeli u tom dijelu sela.

Dŭgē nřive – dugačke i široke njive; u vrijeme zadruga nakon II svj. rata na njima sijan pamuk.

Džřsovina – dugačke njive, terase s velikim međama.

² *Leđina* je zaravan koja nije obrađivana; služila je kao pašnjak i u ponekad za košenje.

³ Kao primjere iz te kategorije informator nam saopštava da u Petrovcu ima prezime Maine, zatim prezime Pobor u Crmnici itd.

⁴ Termin *đerina* upućuje na kvalitet i sastav tla: u pitanju je sivi nekvalitetni sloj koji ostaje kad voda spere površinski sloj kvalitetnije zemlje.

Glavica – uz brdo; nekad tu zatvarali ovce i koze.

Glavica od crkve – uzvišenje ispred seoske crkve; kroz nju je između dva svjetska rata probijen tunel.

Golijen – brdo; proteže se između Duletića i Pobora.

Gornja skala – izlaz na brdo Golijen.

Gornje Kuće – zaselak; kuće malo razrjeđenije.

Grorica – strmine i podzide

Grēde – nepristupačne stijene

Ispod grēdicā – zaravan ispod stijena.

Ivan-dō – više podzidanih terasa, središnji dio najveći; mještani toponim vezuju uz gospodara Ivana Crnojevića.

Jāma – krater na brdu Golijen.

Klačina – krečana

Korijen potok – potok; u njega se ulivala Mala vodica. Kroz taj potok nekad su pravili ubline đe bi kupali ovce. („Bilā se izgubila u potrēsu“).

Krā(j)inā Lāzina – predio

Krīvī dō – do uz Oblu glavicu; položajem prati oblik brda.

Krstātī dūbovi – izvor i šuma oko; najjača voda u selu.

Krstinjića dolina – dolina uz Ivan do; nekad obrađivana. Po priči, odatle su se u staro vrijeme odselili neđe iza Herceg Novog.

Lazīc – živa voda i velika bistijerna

Levōrina – strmina; šikara i grabovina.

Lješće – strmina, prostor s velikim dubovima.

Mālā vodica – izvor, izlazi iz stijene; uliva se u Korijen potok.

Među potōke – ledinica

Miđī dolāc – obradivi do; pola sitnoga kamena, pola zemlje. („Svè ti je ôđe takvō, tā kršeljāvica“.)

Na rūpu – usijek

Na Zgrāde – terase nekad obrađivane; ravne površine zaštićene međama.

Nāstrānu – dvije-tri ledinice

Na vr Gornjē skālē – najviša tačka uz brdo Golijen, blizu vrha.

Na vr grēdē – jedna od najviših tačaka uz brdo iz pravca Viškovića

Na vr Trbūšnjāka – stijene i lokalitet đe su zatvarane ovce i koze.

Öblā glavica – brdo; proteže se između Duletića i Lapčića.

Opaljika – strana, zemlja crvenica; služila đeci za klizanje.

Ôrline – stijene prema selu Markovići. Ima dubokih usijeka; nekad su bile gole a sad pod rastinjem.

Oströg – brdo; nalazi se između Duletića i Markovića.

Päljē bŕdo – mala strmina, zaraslo u dubove i grabovinu. („U tō Päljē bŕdo još se mögū nâc temëlji od kücē tögā Viškovića.“)

Päpratin doläc – veća zaravan; između dva rata tu se igrao fudbal.

Pelîn – strmeni prostor, sve *gređice*; dosta pelina, pčele išle u pašu.

Pêrovina – dubovina, izvor, veliki prostor; po dnu manje obradive parcele. Nekad bile velike šume.

Pod Doläc – lokalitet uz Dolac.

Pod Kòkotovinu – zaravan zarasla u rastinje; iznad velika stijena. Priča se da su nekad tu živjeli Radulovići.

Pod vrbe – izvor

Podänje – voda i bostani

Pödüb – zadnja tačka iznad Markovića, prema Grblju.

Potkünjica – nekad bile plodne njive; sredina Starog sela. „Potkünjicu ko je ima, taj je moga imat i cijele godine brašna.“

Potök iza skälē – potok („U talijanskīm kârtama säd sam našao da se zvào Krstünjica potök.“)

Popöva njiva – zaravan, dio oran; malo šume okolo; prema Markovićima.

Prödō – zaravan, dio obrađivan.

Rätkovina – dosta ravnog prostora; dominira drača i sitno rastinje.

Rästovi – strmina od brda s nekoliko međica; dubova šuma.

Râvni – sedlo između dva brda; ispaša, državno zemljište.

Söjāk – kamenolom; vađeni krši za kuće.

Sofila – ploče na koje su sipali so kozama i ovcama (miješali so s nekom travom).

Süpvovina – nekad se obrađivala; dio i šuma.

Torìnica – pri brdu, strmina; velike stijene.

Trbüšnjāk – vertikalne stijene prema selu Markovići; tu zatvarane ovce između dva prijelaza.

U dnò Râvnî – naslage gline; pravljene tigre za kuće.

U dnò Ūlicē – ulica između Donjih Kuća i Gornjih Kuća; uski put kojim je mogao proći samo jedan konj ili magare pod tovarom.

U dnò Viškovičā – zaravan i vidikovac; pogled na Budvu.

Ūrovica – brdo; na vrhu brda nalaze se ostaci stare gomile/mogile. Vidi se da je donošeno kamenje za gomile/mogile.

Ūškā pròdō – zajednička seoska imovina; postojalo je pravilo da se jedan dan u godini beru drva za ogrijev (ako je bila *širota*, za nju su mobe organizovane).⁵

Vāla – komunica, travnati prisojni dio.

Vālica ispod crkvē – uvala između dva uzvišenja kod crkve. („Tūda su mřca iznosili, uz Vālicu“.)

Vēljā vodica – izvor; nekad bilo improvizovano pojilo.

Vēljī dō – do, dugačak a nije mnogo široko.

Viškovići – širi pojas na uzvišenju; toponim po prezimenu starinaca. Taj stari-nac podigao je i crkvu.

Vōda Rāduloviča – izvor

Vrbica – atar Starog sela

Vūka Ūvova lāzina – uz Urovicu. Ravnica i kameni stanci, tuda su čuvali stoku.

Za Džōsovinu – manji obradivi dio iza Džosova.

Zā-mōst – lokalitet uz austrijski most. „Kad je Njègoš pròdao Stānjēviće i Māine, mānastīre, Aūstriji – Aūstrija je u Stānjēviće naprāila tvrđāvu i naprāila je na Brāiće Kosmāč tvrđāvu. Od Būdvē je sve ovūda pūt Aūstrija naprāila. I òna je prāila tāmo mōst.“

Za plòčōm – stijena

Za-rbìcōm – dva izvora i obradive površine okolo.

Zgrāde – obrađivane parcele, podzide; dobro rađale.

Ždrījela – prostor između dva brda koji se sužava kako se penje; najsevernija tačka sela.

⁵ Informator nas obavještava da je kod Pokrajvođana (Ceklinjani i drugi uz Skadarsko jezero) koji su „svi imali dio u Jezero“, bilo pravilo da je *širota* da se za nju lovi riba.

TOPONYMS OF THE VILLAGE OF *DULETIĆI* ABOVE BUDVA

This paper presents the phonetic and accentual forms of 91 toponyms from the village of Duletići near Budva. The material was collected through field research and recorded from the informant Niko Duletić (born 1946).

Keywords: *Duletići (Budva); toponyms; Montenegrin onomastics*